

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 19351
Tarih : 06.08.2026

10/4488

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hakkâri'nin Kavaklı (Marunis) Köyü başta olmak üzere il genelinde yürütülen madencilik faaliyetleri; su varlıklarını, mera alanlarını, tarım arazilerini, biyolojik çeşitliliği ve hassas ekosistemleri geri dönüşü güç biçimde tehdit etmektedir. Yurttaşların bilgisi ve rızası dışında yürütüldüğü ileri sürülen madencilik faaliyetleri yalnızca çevresel değil; sosyal, ekonomik ve hukuki sonuçlar doğurarak yaşam hakkı ile sağlıklı ve dengeli çevrede yaşama hakkını da doğrudan etkilemektedir. Hakkâri'de Kavaklı (Marunis) Köyü'nden Zap Vadisi'ne ve Cilo-Sat Dağları'na; Hasandin Yaylası'ndan Cudi'ye, Munzur'dan Akbelen'e ve Kaz Dağları'na kadar uzanan farklı coğrafyalarda yaşanan ekolojik yıkım, ülke genelinde giderek yaygınlaşan ekokırım politikalarının bir parçası niteliğindedir. Bu nedenle Hakkâri başta olmak üzere madencilik faaliyetlerinin ekolojik, toplumsal, ekonomik ve hukuki etkilerinin bütün boyutlarıyla araştırılması; izin ve denetim süreçlerinin incelenmesi, kamu kurumlarının sorumluluklarının ortaya konulması ve telafisi mümkün olmayan ekolojik yıkımın önlenmesine yönelik yasal ve idari tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve bu hususta Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

GEREKÇE

Hakkâri'nin Merkez ilçesine bağlı Kavaklı (Marunis) Köyü sınırlarında, Kato Dağı Suvara Xele Geçidi ile Yoncalı (Anitos) mevkiinde yürütüldüğü belirtilen madencilik faaliyetlerine ilişkin yurttaşların Hakkâri Valiliği ve Cumhuriyet Başsavcılığına başvuruda bulunması, yalnızca belirli bir ruhsat sahasına ilişkin idari bir uyumsuzluk değil; Türkiye'de giderek derinleşen ekolojik yıkım politikalarının Hakkâri'deki güncel yansımalarından biridir.

Yurttaşların beyanlarına göre, yaklaşık beş bin kişinin müşterek kullanımında bulunan alanlarda arazi sahiplerinin bilgisi ve rızası alınmaksızın madencilik faaliyetleri yürütülmekte; mera alanları ve doğal yaşam alanları tahrip edilerek bölgenin ekolojik bütünlüğü geri dönüşü güç biçimde zarar görmektedir. Bu başvurular, yaşanan sürecin yalnızca çevresel değil, aynı zamanda hukuki ve toplumsal bir sorun hâline geldiğini göstermektedir.

Kavaklı'da yaşananlar münferit değildir. Türkiye genelinde madencilik faaliyetleri, doğal varlıkların korunmasından ziyade sermaye birikimini önceleyen politikalar doğrultusunda yaygınlaştırılmakta; su havzaları, meralar, ormanlar ve yüksek dağ ekosistemleri geri dönüşü olmayan bir ekokırım süreciyle karşı karşıya bırakılmaktadır. Polen Ekoloji Kolektifi'nin verilerine göre yalnızca son bir buçuk yılda Trabzon ilinden daha büyük bir alanı ifade eden 468 bin 784 hektarlık arazi madencilik faaliyetlerine açılmış, bu alanlarda 202 mega maden projesi planlanmıştır. Aynı süreçte ÇED mekanizmalarının işlevsizleştirildiği ve ülkenin ortak doğal varlıklarının madencilik şirketlerine tahsis edildiği yönündeki eleştiriler kamuoyunda giderek artmaktadır.

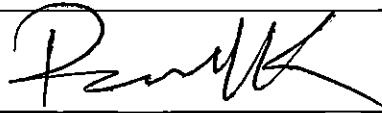
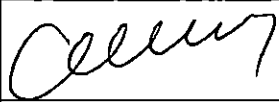
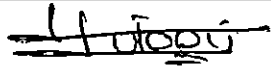
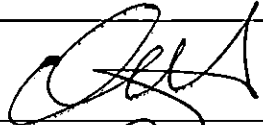
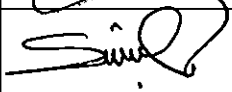
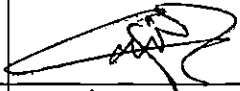
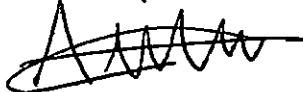
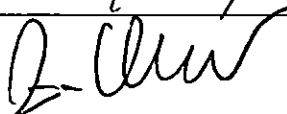
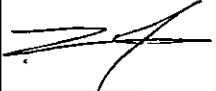
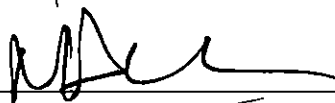
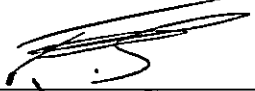
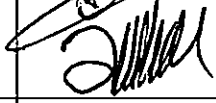
Bu politikaların en ağır sonuçlarının yaşandığı illerin başında Hakkâri gelmektedir. 2023 yılı itibarıyla il genelinde 20'nin üzerinde aktif maden ruhsatı bulunurken son bir yılda beş yeni ruhsat alanının daha ihale edilmesi, ilin neredeyse bütün ekolojik havzalarının madencilik baskısı altına girdiğini göstermektedir. Bazı ruhsat sahalarının yerleşim alanlarına yaklaşık 250 metre, su varlıklarına ise yalnızca 70 metre mesafede bulunması yaşam hakkı ile sağlıklı ve dengeli çevrede yaşama hakkı bakımından ciddi riskler doğurmaktadır. Şemdinli'den Yüksekova'ya, Derecik'ten Kavaklı'ya kadar uzanan geniş coğrafyada yürütülen madencilik faaliyetleri mera alanlarını, tarım arazilerini, su varlıklarını ve biyolojik çeşitliliği tehdit etmektedir.

Kavaklı Köyü ise bu sürecin en çarpıcı örneklerinden biridir. Bölgede daha önce yürütülen madencilik faaliyetleri nedeniyle su varlıklarının kirlendiği, toprağın verimsizleştiği, hayvancılığın zarar gördüğü ve yurttaşların göçe zorlandığı uzun yıllardır dile getirilmektedir. Mahkeme kararlarına rağmen faaliyetlerin sürdürüldüğü yönündeki iddialar ise hukuk devleti ilkesi bakımından açıklığa kavuşturulması gereken ciddi bir sorundur.

Öte yandan Hakkâri; Cilo-Sat Dağları, Sat Buzul Gölleri ve Zap Havzası gibi eşsiz ekosistemlere ev sahipliği yapmakta, buna karşın maden ruhsatları bu hassas alanlarda yoğunlaşmaktadır. İlin tamamının birinci derece deprem kuşağında yer alması da maden atık depolama alanları ve zenginleştirme tesislerinin yaratacağı riski artırmaktadır. Enerji ve kalkınma gerekçesiyle meşrulaştırılan bu politikalar, doğal varlıkların sermaye lehine tahsisini derinleştirirken doğanın metalaştırılmasına, yaşam alanlarının tasfiyesine ve yurttaşların topraksızlaştırılmasına yol açmaktadır.

Bu nedenle yalnızca Hakkâri'nin Kavaklı (Marunis) Köyü'nde değil, ekolojik yıkımın yaşandığı tüm bölgelerde yürütülen madencilik faaliyetlerinin yaşam hakkı, ekolojik bütünlük, kamu yararı ve hukukun üstünlüğü ilkeleri çerçevesinde yeniden değerlendirilmesi zorunludur. Hasandin Yaylası'ndan Zap Vadisi'ne, Cudi'den Munzur'a, Akbelen'den Kaz Dağları'na kadar ülkenin farklı coğrafyalarında ortaklaşan ekokırım politikalarının bütüncül biçimde ele alınması; telafisi mümkün olmayan zararların önlenmesi amacıyla başta Hakkâri'nin Kavaklı (Marunis) Köyü olmak üzere ekolojik yıkıma neden olduğu ileri sürülen madencilik faaliyetlerinin bağımsız bilimsel incelemeler tamamlanıncaya kadar durdurulması ve yurttaşların itirazlarının etkin biçimde değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Hakkâri başta olmak üzere ülkede yürütülen madencilik faaliyetlerinin ekolojik, toplumsal, ekonomik ve hukuki etkilerinin bütün boyutlarıyla araştırılması; izin ve denetim süreçlerinin incelenmesi ve telafisi mümkün olmayan ekolojik yıkımın önlenmesine yönelik yasal ve idari tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

1	PERİHAN KOCA DOĞAN	MERSİN	
-			
3	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DIYARBAKIR	
4	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
5	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
6	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
7	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
8	CELAL FIRAT	İSTANBUL	
9	SİNAN ÇİFTYÜREK	VAN	
10	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
11	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	
13	NEJLA DEMİR	AĞRI	
14	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
15	ALİ BOZAN	MERSİN	
16	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
17	GÜLDEREN VARLI	VAN	
18	MEHMET KAMAÇ	DIYARBAKIR	
19	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	